

AB-025001-G

Seat No. ૫૫૩

B. Com. (Sem. V) Examination

November - 2024

BCOMC501 : Economics

(International Economics)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

- (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- (2) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

1 આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર એટલે શું? આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારના લાભ અને ગેરલાભ સમજાવો. 14

અથવા

1 આંતરરાષ્ટ્રીય અર્થશાસ્ત્રનો ડેવિડ રિકાર્ડોનો સિદ્ધાંત મર્યાદા સહિત ચર્ચો. 14

2 વ્યાપારની શરતોના પ્રકારો જણાવી વેપારની શરતોને અસર કરતા પરિબળો ચર્ચો. 14

અથવા

2 લેણદેણ તુલાના ખાધનાં કારણો જણાવી, ખાધ દૂર કરવાના ઉપાયો વર્ણવો. 14

3 ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

- (અ) મુક્ત વેપારના લાભ
- (બ) બાળ ઉદ્યોગ વિરુદ્ધ સંરક્ષણની દલીલ
- (ક) ઈષ્ટતમ જકાત
- (ડ) માલનું લાદણ

4 સ્થિર વિનિમયદરના લાભ અને ગેરલાભની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

4 વિનિમયદરનો સમખરીદ શક્તિનો સિદ્ધાંત ટીકાત્મક રીતે સમજાવો. 14

AB-025001-G]

1

[Contd...

(1) સંપૂર્ણ ખર્ચ તફાવતનો ખ્યાલ કયા અર્થશાસ્ત્રીએ રજૂ કર્યો?

- (A) ડેવિડ રિકાર્ડો
- (B) માર્શલ
- (C) એડમ સ્મિથ

(2) હેક્સર અને ઓહલિન કયા દેશના અર્થશાસ્ત્રી હતા?

- (A) ઇંગ્લેન્ડ
- (B) સ્વીડન
- (C) અમેરિકા

(3) લિયોન્ટીફ વિરોધાભાસ વિશ્વ વેપારના કયા સિદ્ધાંતને ખોટો ઠેરવવાનો પ્રયાસ કરે છે?

- (A) એડમ સ્મિથનો સિદ્ધાંત
- (B) રિકાર્ડોનો સિદ્ધાંત
- (C) હેક્સર ઓહલીનનો સિદ્ધાંત

(4) આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારનો પ્રશિષ્ટ સિદ્ધાંત મુખ્યત્વે કોની સાથે સંબંધ ધરાવે છે?

- (A) વ્યાપારથી થતો લાભ
- (B) વ્યાપારની શરતો
- (C) ઉપરોક્ત તમામ

(5) કુલ વસ્તુ વિનિમયની શરતોનો ખ્યાલ કયા અર્થશાસ્ત્રીએ રજૂ કર્યો?

- (A) જે.એસ. ડોરા
- (B) ટાઉસિંગ
- (C) જે.એસ. મિલ

(6) વ્યાપારની શરતો વિશે દરખાસ્ત રેખાનો સિદ્ધાંત કયા અર્થશાસ્ત્રીએ આપ્યો હતો?

- (A) રિકાર્ડો
- (B) જે.એસ. મીલ
- (C) માર્શલ એજવર્થ

(7) દેશના સમગ્ર અર્થતંત્રનું વાસ્તવિક ચિત્ર રજૂ કરે છે.

(A) વેપાર તુલા

(B) લેણદેણ તુલા

(C) દેશમાં સોનાનો જથ્થો

(8) આવક પરિવર્તન દ્વારા લેણદેણ તુલામાં સ્વયં પ્રેરિત સમ આયોજનની સમજૂતી કયા અર્થશાસ્ત્રીએ આપી?

(A) કિંગલ બર્જર

(B) પ્રો. માર્શલ

(C) લ્યોડ કેઈન્સ

(9) લેણ-દેણ તુલાના વિભાગો કેટલા છે?

(A) બે

(B) ત્રણ

(C) ચાર

(10) આયાત જકાતના પરિણામે _____

(A) ભાવ ઘટે

(B) આયાત વધે

(C) ઉત્પાદન વધે

(11) લાદણ કયા પ્રકારનો કિંમત ભેદભાવ છે?

(A) વ્યક્તિલક્ષી

(B) આંતરપ્રાદેશિક

(C) આંતરરાષ્ટ્રીય

(12) સમ ખરીદશક્તિના સિદ્ધાંતની સૌપ્રથમ રજૂઆત કરી -

(A) જોહન વ્હીટલી

(B) ગુસ્તાવ કેસલ

(C) જે.એસ. મિલ

(13) વિનિમય દર વધે ત્યારે વિદેશી ચલણની કિંમત

(A) વધે છે

(B) ઘટે છે

(C) સ્થિર રહે છે

(14) વિનિમય દર અને ભાવ સપાટી વચ્ચે કયો સંબંધ છે?

(A) સીધો

(B) વ્યસ્ત

(C) સ્થિર

AC-025002-G

Seat No. _____

B. Com. (Sem.-V) Examination

November - 2024

BCOMC502 : Business Law-1

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (a) કરાર એટલે શું? કરારના આવશ્યક તત્વોની ચર્ચા કરો. 7
અથવા
સમજૂતી અને કરાર વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. 7
- (b) રદબાતલ અને રદબાતલ થવાપાત્ર કરાર વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. 7
અથવા
દરખાસ્તની વ્યાખ્યા આપી, દરખાસ્તના આવશ્યક તત્વોની ચર્ચા કરો. 7
- 2 (a) અવેજ વગરના કરારો રદબાતલ છે. નિયમના અપવાદોની ચર્ચા કરો. 7
અથવા
કાયદેસર કરાર પાલનમાંથી મુક્ત થવાની રીતો જણાવો. 7
- (b) દેવાંની રકમ જમા લેવાના નિયમો જણાવો. 7
અથવા
કરારની નિષ્ફળતાનો સિદ્ધાંત સમજાવો. 7
- 3 (a) આભાસી કરાર ખરેખર કરાર નથી હોતા સમજાવો. 7
અથવા
કરાર ભંગ બદલ નુકસાન વળતરના નિયમો જણાવો. 7
- (b) શરતી કરારો સમજાવો. 7
અથવા
નિયમ વળતર અને દંડનાત્મક વળતર સમજાવો. 7

4 (a) ક્ષતિપૂર્તિ કરાર અને જામીનગીરી કરાર વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. 7

અથવા

બેઈલમેન્ટ કરારની વ્યાખ્યા આપી, બેઈલીના હક્કો અને ફરજો સમજાવો. 7

(b) એજન્સીની વ્યાખ્યા આપી, તેની રચનાની જુદી જુદી રીતો સમજાવો. 7

અથવા

કબજાગીરો એટલે શું? ગીરો લેનારના હક્કો જણાવો. 7

5 નીચે દર્શાવેલા વિધાનો સાચા છે કે ખોટા તે જણાવો. 14

(1) ક્ષતિપૂર્તિના કરારને જામીનગીરીના કરાર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

(2) જે જામીનગીરી એક કરતાં અનેક વ્યવહારો આવરી લેતી હોય તેને ચાલુ જામીનગીરી કહેવાય.

(3) જામીનગીરી કરારમાં બે પક્ષકારો હોય છે.

(4) બેઈલમેન્ટ કરારમાં એક વ્યક્તિ બીજી વ્યક્તિને માલ સુપરત કરે છે.

(5) લિયન અધિકાર અન્વયે વ્યક્તિ માલને વેચી શકે છે.

(6) બેઈલમેન્ટ કરારમાં બેઈલીને માલ પર લિયનનો અધિકાર છે.

(7) ગીરો લેનારને લિયનનો અધિકાર મળે છે.

(8) એજન્સી ઉત્પન્ન કરવા માટે અવેજ જરૂરી નથી.

(9) એજન્ટની સત્તા ફક્ત ગર્ભિત હોઈ શકે.

(10) પ્રિન્સિપાલને સદ્વરતાની ખાતરી આપનારને ડેલકેડર એજન્ટ કહેવાય.

(11) નુકસાન વળતરનો કરાર એ આભાસી કરાર છે.

(12) સબ-એજન્ટની નિમણૂક એજન્ટ પોતાના કામ માટે કરે છે.

(13) નુકસાન વળતરનો કરાર એ આભાસી કરાર છે?

(14) ભારતીય કરારધારા મુજબ કરારના પક્ષકારો સમર્થ હોવા જોઈએ.

AD-025003-G

Seat No. _____

B. Com. (Sem. V) Examination

November – 2024

BCOMC503 : Marketing Management in Practice

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

- (1) જમણી બાજુના અંક પુરા ગુણ દર્શાવે છે. (A) 4
- (2) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવવી.

- 1 (A) સેવા માર્કેટિંગમાં માર્કેટિંગ મિશ્ર સમજાવો. (A) 6
અથવા (B) ગ્રાહક સંબંધોનું સંચાલન એટલે શું? તેના લાભો જણાવો. (B) 6
(A) ગ્રાહક સંતોષ માપવાની પદ્ધતિઓ જણાવો. (A) 4
(B) ગ્રાહક સંતોષ માપવાની પદ્ધતિઓ જણાવો. (B) 4
અથવા (C) ભારતમાં સેવા માર્કેટિંગના ઝડપી વિકાસના કારણો જણાવો. (C) 4
(C) ગ્રાહક સંબંધ સંચાલન (CRM)ના કાર્યક્રમના મુખ્ય ઘટકોની ચર્ચા કરો. (C) 4
- 2 (A) ભારતમાં છૂટક વેપારની સ્થિતિ વિષે નોંધ લખો. (A) 6
અથવા (A) ભારતમાં છૂટક વેચાણની કડીઓના ફેલાવવા વિશે નોંધ લખો. (A) 6
(B) ભારતમાં નફા વગરની વિતરણ કડી પર નોંધ લખો. (B) 4
અથવા (B) ભારતમાં છૂટક વેપારના વિવિધ પ્રકારોની ટૂંકમાં સમજૂતિ આપો. (B) 4
(C) ભારતમાં મોટા વૈશ્વિક છૂટક વેચાણકારોના પ્રવેશની ચર્ચા કરો. (C) 4
અથવા (C) છૂટક વેપાર (વેચાણ)નું મહત્વ સમજાવો. (C) 4
- 3 (A) ગ્રામીણ માર્કેટિંગનો અર્થ અને મહત્વ લખો. (A) 6
અથવા (A) ગ્રામીણ માહિતીસંચારને અસર કરતાં પરિબલો જણાવો. (A) 6

AD-025003-G]

1

[Contd...

(B) ગ્રામીણ બજારનું વસ્તીવિષયક બાબતોની દ્રષ્ટિએ વિભાગીકરણ જણાવો. 4

અથવા

(B) ગ્રામીણ બજારમાં મૂલ્ય સોંપણીના પડકારો અને સમસ્યાઓ જણાવો. 4

(C) ગ્રામીણ બજારમાં વેચાણદળના સંચાલનના કાર્યો સમજાવો. 4

અથવા

(C) ગ્રામીણ બજારના સેલ્સમેનની વિશિષ્ટ લાક્ષણિકતાઓ જણાવો. 4

4 (A) કેસ સ્ટડીના લક્ષણોની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો. 6

અથવા

(A) ગુજરાત રાજ્ય પ્રવાસન વિભાગની વિભાગીય શક્તિઓની ચર્ચા કરો. 6

(B) ટૂંકમાં ચર્ચા કરો : (ગમે તે એક) 4

(1) કેસ સ્ટડીના ફાયદાઓ.

(2) રૂડીની સ્થાપનાના ઉદ્દેશો જણાવો.

(C) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક) 4

(1) SWOT વિશ્લેષણ

(2) કેસ અભ્યાસના ઉદ્દેશો

5 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે સાત) 14

(1) સેવાઓના કોઈપણ બે વિશિષ્ટ લક્ષણો જણાવો.

(2) ગ્રાહક સંબંધોના સંચાલનનો અર્થ લખો.

(3) ઓર્ડર પસંદગીનો અર્થ જણાવો.

(4) ઘૂટક વેપારનો અર્થ જણાવો.

(5) ઘૂટક વેપારમાં સમાયેલ કોઈપણ બે મહત્વની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.

(6) ગ્રામીણ માર્કેટિંગના કોઈપણ બે ચાલક બળો લખો.

(7) ગ્રામીણ બજારના વર્તનલક્ષી વિભાગીકરણના કોઈપણ બે પરિબળો જણાવો.

(8) કેસ અભ્યાસ એટલે શું?

(9) રૂડીની સ્થાપના ક્યારે અને કોના દ્વારા કરવામાં આવી હતી?

AE-025004-E

Seat No. _____

B. Com. (Sem. V) Examination

November - 2024

BCOMC504 : Commercial Communication - V

(Text : Gems of Wisdom)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- Instructions :** (1) Figures to the right indicate full marks.
(2) Indicate clearly the options you attempt.

- 1** Answer in brief any **seven** of the following questions : **14**
- (1) Why was the king's arena built?
  - (2) When the king learned about the love affair of his daughter, what did he decide to do?
  - (3) Why was Della unhappy on Christmas Eve?
  - (4) What gift did Jim get for Della and how did he procure it?
  - (5) What happened to the black boy who went to the grocery store for the first time?
  - (6) How did the black boy win his rights to the streets of Memphis?
  - (7) What personal effects did the astrologer use to attract customers towards him?
  - (8) How did the sniper experience the futility of war?
  - (9) Why did the astrologer run from his village?
  - (10) What did the author's mother tell him one evening and what was his feeling on being told so?
- 2** (a) Answer the following questions choosing from the options below : **8**
- (1) Which word best describes the king?
(A) cruel (B) semi barbaric
(C) melancholy
  - (2) How much money had Della managed to save for her husband's gift?
(A) One dollar eighty cents
(B) One dollar eighty seven cents
(C) Eighty dollar

- (3) The civil war was taking place between which groups?
 (A) Republicans and free states
 (B) Free states and Tories
 (C) Tories and republicans
- (4) What did the mother give to the little boy on his third visit to the store?
 (A) Money
 (B) Money and a note
 (C) Money, a note and a stick
- (5) What did the astrologer apply on his forehead to complete his look?
 (A) Ash
 (B) Vermilion
 (C) Sacred ash and vermilion
- (6) How much money did the astrologer charge from his clients?
 (A) Three pice   (B) Seven pice
 (C) ten pice
- (7) Where was the sniper watching his enemy soldier?
 (A) from the ground   (B) from the roof top
 (C) from the tree
- (8) In forming questionnaire, generally we use _____ questions.
 (A) Close end   (B) Open end
 (C) Descriptive

(b) State whether the following statements are true or false : **6**

- (1) The king was a man of exuberant fancy and irresistible authority.
- (2) Della sold her hair for buying gift for Jim.
- (3) The sniper belonged to the Republican political group.
- (4) The sniper came to know that the enemy he killed was not his own brother.
- (5) The black boy's mother was working as a maidservant.
- (6) The astrologer wore a black colour turban around his head.

- 3 Prepare a questionnaire on any **one** of the following : 14
- (1) Socio Economic Conditions of Farmers.
  - (2) Students' Habits of Using Social Media.
  - (3) Market survey of New Detergent Powder.

- 4 Prepare a Press Report on any **one** of the following : 14
- (1) Bus Truck Accident.
  - (2) A Devastating Flood.
  - (3) Good Performance of India in the recent Para Olympic Games.

- 5 (a) Supply the missing words in the following passage by selecting appropriate options given below it. (Write answers only. Don't write the whole paragraph) 7

The subject of commerce _____ a wide scope. For a proper understanding of all the activities covered by commerce, different aspects of the various _____ of commerce must be studied, for example, to understand trade, one has to know home trade and _____ trade, the types of trades, such as wholesale and _____ trades and mercantile agents engaged in the home trade and the steps involved in the import and _____ business in case of foreign trade. The places of warehousing and transport and insurance in the process of the removal of hindrances of time, person and place also have to be studied. To _____ the goods effectively, help of salesmen and publicity is taken, commercial office is established. Therefore a separate study of salesmanship and publicity and the commercial office; hence office appliances have to be known. Similarly, several documents like _____ of exchange, promissory notes, cheques, hundies etc; have become indispensable for the smooth work of exchange of goods.

(retail, has, sell, export, bills, foreign, branches)

- (b) Match the words given in Column A with their meanings in Column B : 4

A	B
(1) ad absurdum	(1) middle road
(2) bon mate	(2) reduction to absurdity
(3) beau geste	(3) funny
(4) via media	(4) noble gesture

- (c) Give meaning of the following words : (any three) 3
Eureka, Vice, Debris, Caveat, Senor

AF-025005-G

Seat No. _____

B. Com. (Sem. V) Examination

November - 2024

BCOMC505 : Fundamental of Statistics - III

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : સાદું કેલક્યુલેટર વાપરવાની છૂટ છે.

1 (a) સંકલન એટલે શું ? તેના પ્રમાણિત રૂપો આપો. 4

અથવા

(a) નિચત સંકલનનો અર્થ સમજાવી તેના પ્રમાણિત રૂપો આપો. 4

(b) ગમે તે બે ગણો : 6

(1)
$$\int \left(\frac{\sqrt[3]{x} + \sqrt[3]{x} + \sqrt{x} - 1}{\sqrt{x}} \right) dx$$

(2)
$$\int \left(\frac{1}{x^3} - \frac{1}{x^2} \right) dx$$

(3)
$$\int \left(\frac{x^3 + 3x + 3}{x + 2} \right) dx$$

અથવા

(b) ગમે તે બે ગણો : 6

(1)
$$\int (x^2 + 1)(x^2 - 1) dx$$

(2)
$$\int (5x^4 + 4x^3 - 3x^2 + e^{2x}) dx$$

(3)
$$\int_0^1 x(1-x)^{10} dx$$

AF-025005-G]

1

[Contd...

(c) કિંમત શોધો : $\int (3^x + e^x - \sqrt{x} + 1) dx$. 4

અથવા

(c) જો સીમાંત ખર્ચ વિધેય $MC = 3 + 2x^2 - x^3$ હોય, તો $x = 1$ આગળ 4
કુલ ખર્ચ અને સરેરાશ ખર્ચ શોધો.

2 (a) પોયસન વિતરણનું સંભાવના વિધેય લખો. તેના ગુણધર્મો અને ઉપયોગો લખો. 4

અથવા

(a) અતિગુણોત્તર વિતરણનું સંભાવના વિધેય લખો, તેના ગુણધર્મો અને 4
ઉપયોગો લખો.

(b) બ્લેડ બનાવતી એક ફેક્ટરીમાં કોઈ પણ એક બ્લેડ ખામીવાળી હોવાની 6

સંભાવના $\frac{1}{250}$ છે. જો 10ના પેકેટમાં બ્લેડ આપવામાં આવે છે તો
5,000 પેકેટના એક જથ્થામાં (1) શૂન્ય બ્લેડ ખામીવાળી હોય અને (2) બે બ્લેડ
ખામીવાળી હોય તેવા પેકેટની લગભગ સંખ્યા શોધો. ($e^{-0.04} = 0.9608$)

અથવા

(b) 52 પત્તાની એક જોડમાંથી યદ્યચ્છ રીતે 2 પત્તા લેવામાં આવે, તો (1) બંને 6
પત્તા લાલના હોય અને (2) બંને પત્તા રાજાના હોય તેની સંભાવના શોધો.

(c) X એક એવો પોયસન ચલ છે કે જેમાં $P(x=4) = P(x=3)$ તો 4

સાબિત કરો કે $P(x=1) = 4e^{-4}$.

અથવા

અતિગુણોત્તર વિતરણમાં $m = 4$, $n = 6$ અને $r = 2$ હોય, તો તેનો 4
મધ્યક અને વિચરણ મેળવો.

3 (a) ઉત્પાદન પ્રક્રિયામાં ગુણવત્તાનાં ચલનનાં કારણો સમજાવો. 6

અથવા

- (a) ટૂંકનોંધ લખો : 6
- (1) ચલનાત્મક આલેખ અને ગુણાત્મક આલેખ
(2) p અને np આલેખ.

- (b) નીચેની માહિતી પરથી $\bar{X}$ અને R આલેખની રચના કરો અને ઉત્પાદન પ્રક્રિયાના નિયંત્રણ વિષે તમારું મંતવ્ય જણાવો. 8

$$(n = 4, A_2 = 0.73, D_3 = 0, D_4 = 2.28)$$

$\bar{X}$	23.75	31.5	35	33.75	41.75	40.5	28.25	39.25
R	14	9	16	26	30	30	29	33
$\bar{X}$	24	28.5	32	28.5	29	26.25	27.25	
R	12	15	35	20	24	16	13	

અથવા

- (b) નીચેની માહિતી ઉપરથી np આલેખ દોરી ઉત્પાદન પ્રક્રિયા નિયંત્રણમાં છે કે નહિ તે જણાવો : 8

નિરીક્ષિત વસ્તુઓ	400	400	400	400	400	400	400	400
ખામીવાળી વસ્તુઓ	18	12	18	22	24	26	20	12
નિરીક્ષિત વસ્તુઓ	400	400	400	400	400	400	400	
ખામીવાળી વસ્તુઓ	15	18	30	32	34	10	13	

- 4 (a) નીચેના પદો સમજાવો : 4
- (1) ઉત્પાદકનું જોખમ (2) ગ્રાહકનું જોખમ

અથવા

- (a) સ્વીકૃતિ નિદર્શન એટલે શું? તેનું મહત્ત્વ સમજાવો. 4
- (b) એક નિદર્શન યોજના (1500, 100, 2) માટે AQL અને LTPD 6
અનુક્રમે 0.03 અને 0.07 હોય, તો ઉત્પાદકનું જોખમ અને ગ્રાહકનું જોખમ શોધો. ($e^{-3} = 0.0498$, $e^{-7} = 0.000912$)

અથવા

- (b) એક નિદર્શન યોજના (10000, 300, 1) માટે ખામીપ્રમાણ 0.5 ટકા 6
માટે સ્વીકૃતિની સંભાવના તેમજ AOQ કિંમત મેળવો.
($e^{-1} = 0.368$; $e^{-0.5} = 0.6065$)

- (c) એક નિદર્શન યોજના (1000, 250, 1) માટે $p' = 0.012$ અને $p' = 0.01$ હોય, તો AOQ શોધો. ($e^{-3} = 0.050$; $e^{-2.5} = 0.082$) 4

અથવા

નીચેની યોજનાઓમાંથી તમે કઈ યોજના પસંદ કરશો? 4

યોજના-1	(1000, 400, 2)	$P_a = 0.72$
યોજના-2	(1000, 300, 3)	$P_a = 0.60$

5 નીચેના વૈકલ્પિક પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 14

(1) જો $f(x) = \frac{2}{x}$ હોય, તો $\int \frac{2}{x} dx = \underline{\hspace{2cm}}$.

- (a) $2^{\log x}$ (b) $\log x^2$
(c) $2 \log x$ (d) એકપણ નહીં

(2) જો $f(x) = \sqrt[3]{x}$ હોય, તો $\int \sqrt[3]{x} dx = \underline{\hspace{2cm}}$.

- (a) $\frac{3}{4}x^{4/3} + c$ (b) $\frac{4}{3}x^{3/4} + c$
(c) $\frac{3}{4}x^{4/3}$ (d) એકપણ નહીં

(3) $\int e^{3x+5} dx$ ની કિંમત = $\underline{\hspace{2cm}}$.

- (a) $e^{3x+5} + c$ (b) $\frac{e^{3x+5}}{3} + c$
(c) $\frac{e^{3x+5}}{3x+5} + c$ (d) એકપણ નહીં

- (4) $\int_1^4 x dx = \underline{\hspace{2cm}}$.
- (a) 3 (b) 5
(c) 7.5 (d) એકપણ નહીં
- (5) પોયસન વિતરણનો મધ્યક 2.56 હોય, તો તેનું પ્રમાણિત વિચલન $\underline{\hspace{2cm}}$ થાય.
- (a) 2.56 (b) 1.6
(c) 6.5536 (d) એકપણ નહીં
- (6) રોડ ઉપર થતા અકસ્માતોની સંખ્યા એ $\underline{\hspace{2cm}}$ ચલનું ઉદાહરણ છે.
- (a) અતિગુણોત્તર (b) દ્વિપદી
(c) પોયસન (d) એકપણ નહીં
- (7) પ્રચલિત સંકેતોમાં $n = 32$, $r = 10$ અને અતિગુણોત્તર વિતરણનો મધ્યક 2 હોય, તો $m = \underline{\hspace{2cm}}$.
- (a) 4 (b) 8
(c) 3.2 (d) એકપણ નહીં
- (8) પ્રચલિત સંકેતોમાં $m = 5$, $n = 90$, $r = 5$ હોય ત્યારે અતિગુણોત્તર વિતરણનો મધ્યક $= \underline{\hspace{2cm}}$.
- (a) $\frac{5}{19}$ (b) $\frac{95}{25}$
(c) 4 (d) એકપણ નહીં
- (9) $\bar{X}$ અને R આલેખો કયા વિતરણ ઉપર આધારિત છે?
- (a) પોયસન (b) અતિગુણોત્તર
(c) પ્રમાણ્ય (d) દ્વિપદી
- (10) C-આલેખમાં $UCL - LCL = 18$ હોય, તો $\bar{C} = \underline{\hspace{2cm}}$.
- (a) 18 (b) 3
(c) 9 (d) એકપણ નહીં

- (11) આંકડાશાસ્ત્રીય ગુણવત્તા નિયંત્રણના શોધકનું નામ _____ છે.
- (a) કાર્લ પિયર્સન (b) ફિશર
(c) શ્યુહર્ટે (d) એકપણ નહીં
- (12) કોઈ પણ નિદર્શન યોજનામાં AOQ = _____.
- (a) Pa (b) $p'.Pa$
(c) $n.p'$ (d) એકપણ નહીં
- (13) ગ્રાહકના જોખમને _____ અને ઉત્પાદકના જોખમને _____ વડે દર્શાવવામાં આવે છે.
- (a) α, β (b) β, α
(c) p_1, p_2 (d) એકપણ નહીં
- (14) AOQ વક્રમાં જે સૌથી મહત્તમ કિંમત મળે છે તેને _____ કહે છે.
- (a) ASN (b) AOQH
(c) AOQL (d) AOQN

AG-025006-G

Seat No. _____

B. Com. (Sem-V) Examination

November - 2024

BCOME501 : Advance Accounting & Auditing

(Costs & Financial Accounting)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) જમણી બાજુના અંક જે તે પ્રશ્નના પુરા ગુણ દર્શાવે છે.
(2) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે કરવી.

- 1 એક વસ્તુ તૈયાર થતા પહેલાં ત્રણ જુદી પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર થાય છે. નીચેની 14 માહિતી પરથી R, S અને T પ્રક્રિયાના ખાતાં તથા અસામાન્ય બગાડ કે અસામાન્ય વધારાનું ખાતું તૈયાર કરો.

વિગત	પ્રક્રિયા-R	પ્રક્રિયા-S	પ્રક્રિયા-T
દાખલ કરેલ એકમ	6,000	-	-
એકમદીઠ પડતર (₹)	50	-	-
પ્રત્યક્ષ માલસામાન (₹)	1,20,000	1,81,200	2,07,750
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (₹)	1,80,000	2,40,000	3,00,000
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા (₹)	30,000	13,560	-
ખરેખર ઉત્પાદન (એકમો)	5,520	5,220	4,800
સામાન્ય બગાડ (દાખલ કરેલ એકમના ટકા)	10%	5%	10%
બગાડની એકમદીઠ ઉપજ (₹)	30	50	60

ઉત્પાદનના પરોક્ષ ખર્ચા ₹ 3,60,000 હતા જે ત્રણેય પ્રક્રિયાઓ ખાતે પ્રત્યક્ષ મજૂરીના પ્રમાણમાં વહેંચવાના છે.

અથવા

AG-025006-G]

1

[Contd...

- 1 (અ) વિનસ કંપની X નામની વસ્તુનું ઉત્પાદન કરે છે. ઉત્પાદન દરમિયાન M અને N નામની આડપેદાશ પણ થાય છે. ઉત્પાદનના સંયુક્ત ખર્ચા નીચે મુજબ છે :

સંયુક્ત ખર્ચા :

માલસામાન ..... ₹ 68,200

મજૂરી ..... ₹ 48,400

પરોક્ષ ખર્ચા ..... ₹ 37,400

ત્યાર બાદની પ્રક્રિયાના અલગ ખર્ચા નીચે પ્રમાણે છે :

વિગત	X	M	N
માલસામાન ₹	12,000	9,600	10,800
મજૂરી ₹	14,400	8,400	10,200
પરોક્ષ ખર્ચા ₹	15,600	6,000	7,000
વેચાણ કિંમત ₹	2,52,000	1,04,000	1,00,000
વેચાણ કિંમત પર નફો %	50%	50%	30%

સંયુક્ત ખર્ચાની ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક બનાવો.

- (બ) સંયુક્ત પેદાશની પડતરની ફાળવણીની પદ્ધતિઓ પર નોંધ લખો. 4

- (ક) ટૂંકનોંધ લખો - પ્રક્રિયા પડતરમાં બગાડ 3

- 2 એક વસ્તુ L, M અને N ત્રણ પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર થાય છે અને ત્યાર બાદ તે તૈયાર માલ સ્ટોક ખાતે ફેરવાય છે. 14

વિગત	પ્રક્રિયા-L (₹)	પ્રક્રિયા-M (₹)	પ્રક્રિયા-N (₹)	તૈયાર માલનો સ્ટોક (₹)
શરૂઆતનો સ્ટોક	40,000	56,000	20,000	1,20,000
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	60,000	84,000	1,52,000	-
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	80,000	60,000	44,000	-
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા	48,000	24,000	1,60,000	-
આખર સ્ટોક	20,000	24,000	16,000	60,000
શરૂઆતના સ્ટોકમાં આંતર પ્રક્રિયા નફો	-	8,000	8,000	44,000
પછીની પ્રક્રિયા પર ચઢાવેલ નફો (પડતર કિંમતના ટકા)	$33\frac{1}{3}$	25	25	

દરેક પ્રક્રિયાનો સ્ટોક પ્રાથમિક પડતરના ધોરણે આંકવામાં આવે છે. તૈયાર માલનો સ્ટોક પ્રક્રિયા Nમાંથી જે કિંમતે મેળવવામાં આવે છે તે કિંમતે આંકવામાં આવે છે. તૈયાર માલના વેચાણની રકમ ₹ 16,00,000 છે. તમારે તૈયાર કરવાના છે :

- (1) પ્રક્રિયા ખાતાં અને તૈયાર માલ સ્ટોકનું ખાતું
(2) ખરેખર મેળવેલ નફાની ગણતરી દર્શાવતું પત્રક

અથવા

2 અમીગો લિ.ના ચોપડેથી 2023ના વર્ષના ઉત્પાદનને લગતી માહિતી મળી છે : 14

બીજી પ્રક્રિયાનો અર્ધ તૈયાર માલનો શરૂઆતનો સ્ટોક 2500 એકમો ₹ 7,500.

પૂર્ણતાની કક્ષા : માલસામાન 80%, મજૂરી 60% અને પરોક્ષ ખર્ચ 50%.

પ્રથમ પ્રક્રિયા ખાતેથી લાવ્યા 15,000 એકમો ₹ 91,275.

ત્રીજી પ્રક્રિયા ખાતે લઈ ગયા 12,500 એકમો

બીજી પ્રક્રિયા અંગે થયેલ ખર્ચ :

માલસામાન ..... ₹ 64,750

મજૂરી ..... ₹ 39,150

શિરોપરી ખર્ચ ..... ₹ 64,500

ભંગારમાં કાઢેલ એકમો : 1000 એકમ જેની પૂર્ણતાની કક્ષા : માલસામાન 100%,

મજૂરી 80% અને પરોક્ષ ખર્ચ 70% છે.

બીજી પ્રક્રિયામાં આખર સ્ટોક 4000 એકમોનો છે જેની પૂર્ણતાની કક્ષા : માલસામાન

70%, મજૂરી 60% અને પરોક્ષ ખર્ચ 50%. સામાન્ય બગાડ ઉત્પાદનના 10%

જેટલો છે અને ભંગારની ઊપજ એકમદીઠ ₹ 12 છે.

ઉપરની વિગતો પરથી (ફિક્કો પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી) તૈયાર કરો :

(1) પૂર્ણ એકમોની ગણતરી દર્શાવતું પત્રક

(2) મૂલ્યાંકન પત્રક

(3) એકમદીઠ પડતરનું પત્રક

3 (અ) ફીજી લિ. તમને નીચેની માહિતી આપે છે :

7

વર્ષ	વેચાણ ₹	નફો/ખોટ ₹
2022	4,00,000	- 33,000 (ખોટ)
2023	6,00,000	50,000 (નફો)

નક્કી કરો :

(1) નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર

(2) સ્થિર ખર્ચ

(3) 2023 માટેના ચલિત ખર્ચ

(4) સમતૂટ બિંદુ રૂપિયામાં

(5) વેચાણ ₹ 6,00,000 હોય તો સલામતીનો ગાળો

(બ) એબીસી કંપની નીચેની માહિતી આપે છે -

7

એકમદીઠ	વસ્તુ R (એકમદીઠ)	વસ્તુ S (એકમદીઠ)
વેચાણ કિંમત (₹)	2,400	4,600
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (કલાકદીઠ ₹ 10 લેખે)	400	1,000
પ્રત્યક્ષ માલસમાન (કિલોદીઠ ₹ 80 લેખે)	800	1,600
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા	400	800

તેના સ્થિર ખર્ચા ₹ 6,00,000 છે. કંપનીની મહત્તમ ઉત્પાદન ક્ષમતા વસ્તુ R અને વસ્તુ S માટે અનુક્રમે 8,000 એકમ અને 5,000 એકમો છે. કંપનીને ફક્ત 1,40,000 કીલો માલ પ્રાપ્ય છે અને કાચા માલને ચાવીરૂપ પરીબળ ગણી મહત્તમ નફો મેળવવા માટે જરૂરી ઈષ્ટ ઉત્પાદન મિશ્રણ શોધો.

અથવા

3 (અ) સ્ટાર લિ.ની 31-3-2024ના રોજ પૂરા થતા વર્ષની વિગતો આપવામાં આવી છે :

7

એકમદીઠ વેચાણ કિંમત ..... ₹ 50
એકમદીઠ ચલિત ખર્ચ ..... ₹ 40
સ્થાયી ખર્ચ ..... ₹ 1,20,000
હાલનું વેચાણ ..... 30,000 એકમો

નક્કી કરો :

- (1) નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર
- (2) સમતૂટ બિંદુ એકમોમાં
- (3) સલામતીનો ગાળો એકમોમાં
- (4) ₹ 2,00,000 નફો મેળવવા માટે જરૂરી વેચાણ રૂપિયામાં
- (5) ₹ 12,00,000 વેચાણ હોય ત્યારે નફાની રકમ

(બ) કોઈ પણ બેની સમજૂતી આપો : કમિક પડતર, વૈકલ્પિક પડતર, સંબંધિત પડતર.

7

- 4 વંદે લિ. અને માતરમ લિ.નું તા. 1-4-2024ના રોજ સંયોજન કરવામાં આવ્યું 14
 અને બંને કંપનીનો ચાલુ ધંધો ખરીદી લેવા માટે વંદેમાતરમ લિ.ની સ્થાપના કરવામાં
 આવી. વંદે લિ. અને માતરમ લિ.નું તા. 31-3-2024ના રોજના પાકાં સરવૈયાં
 નીચે મુજબ છે :

વિગત	વંદે લિ. ₹	માતરમ લિ. ₹
I. ઈક્વિટી અને જવાબદારીઓ		
(1) શેરહોલ્ડર્સના ભંડોળો :		
(અ) શેરમૂડી		
ઈક્વિટી શેરમૂડી દરેક ₹ 100નો શેર પૂરા ભરાયેલા	25,00,000	20,00,000
(બ) અનામત અને વધારો		
સામાન્ય અનામત	5,00,000	4,50,000
પુનઃ મૂલ્યાંકન અનામત	2,00,000	1,00,000
રોકાણ વળતર અનામત	80,000	20,000
નફા-નુકસાન ખાતું	1,00,000	1,50,000
(2) બિન ચાલુ દેવાં :		
લાંબાગાળાનાં દેવાં (15% ના ડિબેન્ચર દરેક ₹ 100નો)	4,00,000	2,00,000
(3) ચાલુ દેવાં :		
વેપારી દેવાં : લેણદારો	2,20,000	80,000
કુલ	40,00,000	30,00,000
II. મિલકતો		
(1) બિન ચાલુ મિલકતો :		
કાયમી મિલકતો	30,00,000	21,00,000
(2) ચાલુ મિલકત	10,00,000	9,00,000
કુલ	40,00,000	30,00,000

- વંદે લિ. અને માતરમ લિ.ના 15%ના ડિબેન્ચર હોલ્ડરોને વંદેમાતરમ લિ.ના 10%નાં ₹ 100નાં એક એવા ડિબેન્ચર એટલી સંખ્યામાં આપવા કે જેથી વ્યાજની આવક અગાઉ જેટલી જ જાળવાઈ રહે.
- વંદે લિ. અને માતરમ લિ.ના દરેક ઈક્વિટી શેરદીઠ વંદેમાતરમ લિ. પોતાના 4 ઈક્વિટી શેર ₹ 30ના ભાવે આપશે. આ શેરની દાર્શનિક કિંમત ₹ 10 છે.
- રોકાણ વળતર અનામત હજુ બે વર્ષ સુધી રાખવાની જરૂરી છે. સંયોજન પછીનું વંદેમાતરમ લિ.નું પાકું સરવૈયું બનાવો :

- (1) જો સંયોજન ખરીદી સ્વરૂપનું હોય
- (2) જો સંયોજન વિલિનીકરણ સ્વરૂપનું હોય

અથવા

- 4 (અ) વિલિનીકરણ અને ખરીદ સ્વરૂપના સંયોજનના વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. 7
 (બ) ટૂંકનોંધ લખો - 7
 (1) ખરીદ કિંમતની ચોખ્ખી મિલકતની પદ્ધતિ
 (2) સંયોજનનાં હેતુઓ
- 5 નીચે આપેલા પેટા પ્રશ્નોનાં જવાબ અંગે એકથી વધુ વિકલ્પો આપેલ છે. તેમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો. જરૂરી જણાય ત્યાં ગણતરી અને ખુલાસા જવાબના ભાગરૂપે બતાવો. દરેક પ્રશ્ન 2 ગુણનો છે, જેમાંથી 1 ગુણ ગણતરી/ખુલાસા માટે છે. (ગમે તે સાત) 14
- (1) પ્રક્રિયામાં દાખલ એકમ 2,400, ખરેખર ઉત્પાદન 2,200 એકમો તથા સામાન્ય બગાડ દાખલ કરેલ એકમોના 10% હોય તો નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી કયો લાગુ પડે?
- (A) 240 એકમનું અસામાન્ય નુકસાન
 (B) 40 એકમનું અસામાન્ય નુકસાન
 (C) 200 એકમનું સામાન્ય નુકસાન
 (D) ત્રણેયમાંથી એક પણ વિકલ્પ સાચો નથી
- (2) પ્રક્રિયા Aમાં કુલ પડતર ₹ 60,000 છે. જો ફેરબદલી કિંમત પર 20% નફો ગણવાનો હોય અથવા પડતર પર 25% નફો ગણવાનો હોય, તો બંને કિસ્સામાં નફાની રકમ કેટલી હશે? તે ગણો.
- (A) ₹ 15,000 અને ₹ 15,000
 (B) ₹ 12,000 અને ₹ 15,000
 (C) ₹ 12,000 અને ₹ 12,000
 (D) ₹ 15,000 અને ₹ 12,000
- (3) એક કારખાનામાં શરૂઆતમાં 6000 એકમો પ્રક્રિયામાં હતા. 8,800 એકમો તૈયાર થાય છે અને 5000 એકમ હજુ પ્રક્રિયામાં છે, તો મુદત દરમિયાન દાખલ કરેલા નવા એકમ કેટલા હશે?
- (A) 7800 એકમ
 (B) 6000 એકમ
 (C) 5000 એકમ
 (D) 9800 એકમ
- (4) સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર હમેશા _____ ની એકમદીઠ પડતર જેટલી જ હોય છે.
- (A) સામાન્ય બગાડ
 (B) અસામાન્ય બગાડ
 (C) અસામાન્ય વધારો
 (D) (B) અને (C) બંને

- (5) સમાન એકમોની ગણતરી જરૂરી બને છે જ્યારે _____.
- (A) એક પ્રક્રિયામાંથી બીજી પ્રક્રિયામાં માલ ફેરબદલી કરતા નફો ઉમેરાય છે.
- (B) જ્યારે પ્રક્રિયામાં અસામાન્ય બગાડ કે વધારો હોય.
- (C) જ્યારે પ્રક્રિયામાં શરૂઆતનો કે આખરનો અર્ધતૈયાર માલનો સ્ટોક ના હોય.
- (D) જ્યારે પ્રક્રિયામાં શરૂઆતનો કે આખરનો અર્ધતૈયાર માલનો સ્ટોક હોય.
- (6) એક વસ્તુનો ચલિત ખર્ચ ₹ 500 છે તથા વેચાણ કિંમત ₹ 590 છે. તે વસ્તુના એક એકમના ઉત્પાદન માટે જો 4 મજૂરી કલાકની જરૂર પડતી હોય તો એક મજૂર કલાકદીઠ ફાળો કેટલો થાય?
- (A) ₹ 22.5 (B) ₹ 125
- (C) ₹ 147.5 (D) ₹ 22
- (7) જો સ્થિર ખર્ચ ₹ 10,80,000 હોય અને સમતૂટ બિંદુએ વેચાણ 18,000 એકમનું હોય, વેચાણના 30,000 એકમનું અને એકમદીઠ વેચાણ કિંમત ₹ 140 હોય તો એકમદીઠ ચલિત ખર્ચ કેટલા હશે?
- (A) ₹ 40 (B) ₹ 80
- (C) ₹ 48 (D) ₹ 104
- (8) નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર 50%, સલામતીનો ગાળો 40% હોય અને વેચાણ ₹ 10,00,000 હોય તો 80% વેચાણે નફો કેટલો થશે?
- (A) ₹ 3,00,000 (B) ₹ 1,00,000
- (C) ₹ 4,00,000 (D) ₹ 50,000
- (9) X લિ.ની ખરીદ કિંમત ₹ 1,36,866 છે તથા ચોખ્ખી મિલકતો ₹ 1,47,456ની હોય તો નીચેનાં વિકલ્પોમાંથી કયો વિકલ્પ યોગ્ય છે.
- (A) ₹ 10,590 પાઘડી
- (B) ₹ 10,590 મૂડી અનામત
- (B) ₹ 2,84,322 પાઘડી
- (D) ₹ 2,84,322 મૂડી અનામત
- (10) ચોખ્ખી મિલકતો + _____ = ખરીદ કિંમત
- (A) પાઘડી (B) કુલ મિલકતો
- (C) મૂડી અનામત (D) કુલ દેવાં

AH-025014-G

Seat No. _____

B. Com. (Sem. V) Examination

November - 2024

BCOMS501 : Advance Accounting & Auditing

(Management Accounting - I)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 (અ) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ એટલે શું? તેની મર્યાદાઓ સમજાવો. 7

અથવા

(અ) સંચાલકીય હિસાબો અને નાણાકીય હિસાબો વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. 7

(બ) નાણાકીય પત્રકોની મર્યાદાઓ સમજાવો. 7

અથવા

(બ) નીચેની માહિતી પરથી અરવિંદ કંપનીના વલણ ટકાવારી દર્શાવતા પત્રકો તૈયાર કરો: 7
પાકા સરવૈયાં

વિગત	2021-'22 રૂ.	2022-'23 રૂ.	2023-'24 રૂ.
કાયમી મિલકતો:			
જમીન અને મકાન	5,00,000	6,00,000	6,50,000
પ્લાન્ટ અને યંત્રો	3,00,000	3,30,000	3,60,000
ચાલુ મિલકતો:			
રોકડ અને બેંક સિલક	80,000	48,000	1,12,000
સ્ટોક	64,000	51,200	76,800
દેવાદારો	1,56,000	2,90,800	1,51,200
કુલ	11,00,000	13,20,000	13,50,000
દેવાં : શેરમૂડી			
ઈક્વિટી શેરમૂડી	6,00,000	8,00,000	8,00,000
અનામત અને વધારો:			
નફા-નુકસાન ખાતું	1,00,000	90,000	80,000
લાંબાગાળાના દેવાં:			
રિબેન્ચર્સ	1,50,000	1,50,000	2,25,000
ચાલુ જવાબદારીઓ:			
લેણદારો	2,10,000	2,52,000	1,68,000
દેવીહૂંડી	40,000	28,000	77,000
કુલ	11,00,000	13,20,000	13,50,000

AH-025014-G]

1

[Contd...

વિગત	નોંધ	રૂ.
I ઇક્વિટી અને દેવાં:		
(1) શેરહોલ્ડરોનાં ભંડોળો:		
(અ) શેરમૂડી:		
ઇક્વિટી શેરમૂડી		6,00,000
10%ની પ્રેફરન્સ શેરમૂડી		3,00,000
(બ) અનામત અને વધારો		2,30,000
(2) બિનચાલુ દેવાં:		
(અ) લાંબા ગાળાના ઉછીના નાણાં:		
8% નાં ડિબેન્યર્સ		4,00,000
(3) ચાલુ દેવાં:		
લેણદારો		2,20,000
દેવીહૂંડી		40,000
બેંક ઓવરડ્રાફ્ટ		60,000
ચૂકવવાના બાકી ખર્ચા		20,000
કુલ		18,70,000
II મિલકતો:		
(1) બિન-ચાલુ મિલકતો:		
(અ) કાયમી મિલકતો		12,00,000
(બ) અન્ય બિન-ચાલુ મિલકતો:		
પ્રાથમિક ખર્ચા		30,000
(2) ચાલુ મિલકતો:		
સ્ટોક		2,40,000
દેવાદારો		2,00,000
લેણીહૂંડીઓ		60,000
રોકડ અને બેંક સિલક		1,00,000
અગાઉથી ચૂકવેલ ખર્ચા		40,000
કુલ		18,70,000

વધારાની માહિતી:

રૂ.

- (1) કુલ વેચાણ (રોકડ વેચાણ ઉધાર વેચાણના 20% છે.)..... 21,60,000
- (2) વેચેલ માલની પડતર..... 10,80,000
- (3) ચોખ્ખો નફો (વ્યાજ અને કરવેરાની જોગવાઈ પહેલાંનો, કરવેરા દર 50% છે)..... 6,00,000
- (4) તા. 01-04-2023ના રોજ સ્ટોક 2,00,000

ઉપરની માહિતીને આધારે નીચેના ગુણોત્તરોની ગણતરી કરો. દેવાદાર ગુણોત્તર ગણતરી વખતે વર્ષના 360 દિવસ લેવાના છે.)

- (1) ચાલુ ગુણોત્તર
- (2) દેવાદાર ગુણોત્તર
- (3) રોકાયેલ મૂડી પર વળતર
- (4) ચોખ્ખા નફાનો ગુણોત્તર
- (5) મૂડી ગિયરીંગ ગુણોત્તર
- (6) દેવાં-ઇક્વિટી ગુણોત્તર (લાંબાગાળાનાં દેવાંને આધારે)
- (7) સ્ટોક ગુણોત્તર

અથવા

- 2 (અ) હિસાબી ગુણોત્તરોની મર્યાદાઓ ચર્ચો. 7
- (બ) શાલીન લિમિટેડના ગુણોત્તરો અને આદર્શ ગુણોત્તરો આપ્યા છે. તેને 4 આધારે કંપનીની નાણાકીય પરિસ્થિતિ અંગે તમારા અભિપ્રાયો આપો.

વિગત	કંપનીનો ગુણોત્તર	આદર્શ ગુણોત્તર
ચાલુ ગુણોત્તર	3:1	2:1
માલિકી ગુણોત્તર	55%	65%
કાચા નફાનો ગુણોત્તર	35%	35%
દેવાદાર ગુણોત્તર	30 દિવસ	40 દિવસ

- (ક) નીચેના ગુણોત્તરોના સૂત્રો લખો: 3
- (1) પ્રવાહી ગુણોત્તર
- (2) લેણદાર ગુણોત્તર
- (3) શેરદીઠ કમાણી

પાકા સરવૈયા

વિગત	નોંધ	31-03-2023	31-03-2024
		રૂ.	રૂ.
I ઈક્વિટી અને જવાબદારીઓ:			
(1) શેરહોલ્ડરોનાં ભંડોળો:			
(અ) શેરમૂડી: ઈક્વિટી			
શેર દરેક રૂ. 100 નો શેર		2,00,000	3,00,000
(બ) અનામત અને વધારો:			
સામાન્ય અનામત		1,20,000	40,000
નફા-નુકસાન ખાતું		20,000	24,000
(2) બિન-ચાલુ દેવાં:			
(અ) લાંબાગાળાના ઉછીનાં નાણાં:			
10% ના ડિબેન્યર્સ		-	1,00,000
(3) ચાલુ દેવાં:			
લેણદારો		90,000	1,02,000
કરવેરાની જોગવાઈ		30,000	34,000
કુલ		4,60,000	6,00,000
II મિલકતો:			
(1) બિન-ચાલુ મિલકતો:			
(અ) કાયમી મિલકતો		2,60,000	4,46,000
(બ) બિન-ચાલુ રોકાણો:			
રોકાણો		30,000	24,000
(ક) અન્ય બિનચાલુ મિલકતો:			
પ્રાથમિક ખર્ચા		16,000	12,000
(2) ચાલુ મિલકતો:			
(અ) માલસામગ્રી:			
સ્ટોક		20,000	30,000
(બ) વેપારી લેણાં:			
દેવાદારો		1,10,000	70,000
(ક) રોકડ અને રોકડ સમાન:			
રોકડ અને બેંક સિલક		24,000	18,000
કુલ		4,60,000	6,00,000

વધારાની માહિતી:

- (1) તા. 01-04-2023 ના રોજ સામાન્ય અનામતને મૂડીકૃત કરીને દરેક બે શેરદીઠ એક શેર લેખે બોનસ શેર આપવામાં આવ્યા હતા.
  - (2) વર્ષ દરમિયાન રૂ. 28,000 નો આવકવેરો ચૂકવવામાં આવ્યો હતો.
  - (3) વર્ષ દરમિયાન રૂ. 18,000 વચગાળાનું ડિવિડન્ડ ચૂકવવામાં આવ્યું હતું.
  - (4) કાયમી મિલકતો પર રૂ. 10,000 ઘસારાની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી.
  - (5) રૂ. 10,000 ની પડતર કિંમતનાં રોકાણો રૂ. 2,000 ના નફાથી વેચવામાં આવ્યાં હતા અને નફો નફાનુકસાન ખાતે જમા કરવામાં આવ્યો હતો.
- ઉપરની માહિતી પરથી હિસાબી ધોરણ-3 મુજબનું રોકડ પ્રવાહ પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

- 3 (અ) રોકડ પ્રવાહ પત્રક એટલે શું? રોકડ પ્રવાહ પત્રકની મર્યાદાઓ સમજાવો. 7
(બ) રોકડ પ્રવાહ પત્રકની ઉપયોગિતા સમજાવો. 7

- 4 કવિત લિ.ની નીચે આપેલી વિગતો પરથી એપ્રિલથી જૂન, 2024 સુધીના ત્રણ માસનું રોકડ અંદાજપત્ર તૈયાર કરો: 14

- (1) તા. 01-04-2024 ના રોજ રોકડ અને બેન્ક સિલક રૂ. 1,20,000 છે.

(2)

માસ	કુલ વેચાણ રૂ.	ખરીદી રૂ.	મજૂરી રૂ.	પરોક્ષ ખર્ચ રૂ.
ફેબ્રુઆરી	12,00,000	6,00,000	2,40,000	2,25,000
માર્ચ	9,00,000	5,40,000	2,16,000	1,95,000
એપ્રિલ	13,00,000	6,60,000	2,88,000	2,55,000
મે	18,00,000	9,60,000	3,00,000	2,85,000
જૂન	10,00,000	4,80,000	2,52,000	2,25,000

- (3) કુલ વેચાણના 40% રોકડ વેચાણ અને 60% ઉધાર વેચાણ ધારો.
- (4) ઉધાર વેચાણના 50% વેચાણ પછીના મહિનામાં અને બાકીના 50% બીજા મહિનામાં વસૂલ મળે છે.
- (5) વેપારીઓએ આપેલ શાખનો ગાળો એક મહિનાનો છે.
- (6) પરોક્ષ ખર્ચમાં સ્થિર મિલકતના ઘસારાના માસિક રૂ. 45,000 લેખેનો સમાવેશ થાય છે.
- (7) મજૂરી ચૂકવવાનો સમયગાળો એક મહિનો અને પરોક્ષ ખર્ચ ચૂકવવાનો સમયગાળો 1/2 માસનો છે.
- (8) જૂન, 2024 માં ડિબેન્યર્સ પર વ્યાજ રૂ. 75,000 ચૂકવવાનું છે.

અથવા

- 4 (અ) શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્રનો ખ્યાલ સમજાવો અને તેની મર્યાદાઓ સમજાવો. 7
 (બ) અંદાજપત્ર દ્વારા અંકુશ એટલે શું? તેના ફાયદાઓ જણાવો. 7
- 5 નીચે આપેલ પેટાપ્રશ્નોના એકથી વધુ વિકલ્પો આપેલા છે. તેમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો અને જરૂર હોય ત્યાં ગણતરી દર્શાવો: (ગમે તે સાત) 14
- (1) જ્યાં અગાઉથી નક્કી કરેલ પડતરને ખરેખર પડતર સાથે સરખાવવામાં આવે છે તેવી પડતર પદ્ધતિને _____ કહેવાય.
 (અ) સીમાંત પડતર (બ) પ્રમાણ પડતર
 (ક) ઐતિહાસિક પડતર (ડ) કરાર પડતર
- (2) મેનેજમેન્ટ એકાઉન્ટેન્સીમાં કઈ પદ્ધતિ અને ટેકનીકનો ઉપયોગ થતો નથી?
 (અ) પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિ (બ) અંદાજપત્રીય અંકુશ પદ્ધતિ
 (ક) સેવા પડતર પદ્ધતિ (ડ) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ
- (3) એક કંપનીના ચોપડે વેચાણ રૂ. 8,90,000 છે, કાચો નફો રૂ. 40,000 છે, આખરનો સ્ટોક રૂ. 2,10,000 છે, શરૂઆતનો સ્ટોક રૂ. 1,30,000 છે. સ્ટોક ગુણોત્તર ગણો.
 (અ) 5 વખત (બ) 4.76 વખત
 (ક) 6.53 વખત (ડ) આમાંથી એકપણ નહીં
- (4) માનવ લિ. ના ચોપડે દેવાદારો રૂ. 60,000 અને લેણીહૂંડી રૂ. 4,000 આપેલી છે. જો કુલ વેચાણ રૂ. 7,30,000 હોય જેમાં 80% ઉધાર વેચાણ હોય તો દેવાદાર ગુણોત્તર ગણો. વર્ષના દિવસો 365 છે.
 (અ) 40 દિવસ (બ) 32 દિવસ
 (ક) 27 દિવસ (ડ) 30 દિવસ
- (5) નીચેનામાંથી કઈ વિગત રોકડની પ્રાપ્તિ નથી?
 (અ) નાણાં ઉછીનાં લેવાથી કે દેવું ઉભું કરવાથી
 (બ) લોન કે ડિબેન્ટર પરત કરવામાં આવે ત્યારે
 (ક) કાયમી મિલકત કે રોકાણો વેચી દેવાથી
 (ડ) ધંધામાં નફો થવાથી
- (6) એક કંપનીમાં રોકાણોની શરૂઆતની બાકી રૂ. 25,000 અને આખર બાકી રૂ. 30,000 હતી. વર્ષ દરમિયાન અમુક રોકાણો રૂ. 4,250 ની કિંમતે વેચ્યા હતા અને નવાં રૂ. 9,000 નાં રોકાણો ખરીદ્યા હતા. તો વર્ષ દરમિયાન રોકાણો વેચતા કેટલો નફો થયો હતો?
 (અ) રૂ. 500 (બ) રૂ. 250
 (ક) રૂ. 1,000 (ડ) આમાંથી એકપણ નહીં

- (7) ઉત્પાદન અંદાજપત્રમાં નીચેના પૈકી કઈ બાબતો ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે?
- (અ) અંદાજપત્રની મુદત દરમિયાન કેટલા એકમોનું ઉત્પાદન કરવું તેનો અંદાજ
- (બ) કેટલા એકમોનું વેચાણ કરવું તેનો અંદાજ
- (ક) કામદારોને વેતન દર કેવી રીતે નક્કી કરવા તેની નીતિ
- (ડ) કયા વેપારી પાસે કાચો માલ ખરીદવો તે અંગેની નીતિ
- (8) ઓગસ્ટ અને સપ્ટેમ્બરની મજૂરી અનુક્રમે રૂ. 12,000 અને રૂ. 15,000 છે. સમયગાળો 1/2 માસ છે. સપ્ટેમ્બર મહિનામાં કેટલી રકમ ચૂકવાશે?
- (અ) રૂ. 4,000 (બ) રૂ. 13,500
- (ક) રૂ. 14,000 (ડ) આમાંથી એકપણ નહીં